

(Havaî seyrüsefere mahsus beynelmilel sıhî mukavele) ye iştirakimiz hakkın-
da kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 9/XII/1934 - Sayı : 2875
ve
13/XII/1934 - Sayı : 2879)

No.
2593

Kabul tarihi
1 - XII - 1934

BİRİNCİ MADDE — 1932 senesinde Paris Beynelmîlel sıhhiye dairesi tarafın-
dan tanzim edilib 12 nisan 1933 tarihinde imzalanmış olan (Havaî seyrüsefere mah-
sus beynelmîlel sıhî mukavele) ye Hükümetimizin iltihakı kabul edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

UÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti
memurdur.

3 kânunuevvel 1934

HAVAİ SEYRÜSEFERE MAHSUS BEYNELMİLEL SİHHİ MUKAVELENAME

Hükümetlerince kendilerine verilerek usulüne muvafık olduğu anlaşılın salâhiyetnameleri hâ-
mil bulunan, zirde vazulimza murahhaslar, havaî seyrüseferin sıhî kontrolünü mütekebil itilâfla
tanzim etmek ünniyesile, aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır :

BİRİNCİ KISIM

Umumî ahkâm

Birinci madde

Yüksek Âkit Taraflar, işbu mukavelenamenin tatbikatı hususunda, aşağıdaki tarifâtı kabul
eylerler :

1 - Hava gemisi kelimesi, havadaki aksülâmellerin yardımıle cevvi havada tutunabilen ve havaî
seyrüsefere tahsis edilmiş olan her aleti ifade eder.

İşbu mukavelename munhasıran aşağıdaki tarifât dairesine giren hava gemileri hakkında ka-
bili tatbiktir :

1° - Azimet noktasile son karaya ineceği mahal, başka başka arazide kâin olanlar ;

2° - Azimet noktasile son karaya ineceği mahal, aynı arazi dahilinde bulunup ta bu meyân-
da başka arazide ara duruşu yapanlar ;

3° - Konaklamaksızın birden fazla arazi - Bu arazi ister aynı Devletin, ister muhtelif Dev-
letlerin idaresi, tâbiyeti, mandası veya nüfuzu altında olsun - üzerinden uçanlar ;

II - Müsaadeli tayyare karargâhından maksut, gümrük veya sair bir hizmete ait olarak, ara-
zisi dahilinde bulunduğu Hükümetin salâhiyettar makamınca sureti mahsusada irae edilerek, hava
gemilerinin bir araziye dühullerinde ilk nazıl olacakları veya bir araziyi terklerinde sefere baş-
layacakları tayyare karargâhtır.

III - Sıhî tayyare karargâhından maksut, işbu mukavelenamenin 5 neî maddesi ahkâmına tev-

fikan teşkil ve teçhiz edilerek memleketin salâhiyettar makamınca olsuretle irae edilmiş olan müsaadeli tayyare karargâhıdır.

IV - Tayfa kelimesi, hava gemisinin sevku idaresi veya uçuşu hususunda gemide bir vazife sahibi olan veya herhangi bir suretle geminin, yolcularının veya hamulesinin hizmetinde kullanılan her şahsı ifade eder.

V - Daire kelimesi, muayyen bir arazi parçası, yani, vüsat ve nüfusu ne olursa olsun, bir vilâyet, bir Hükümet, bir kaza, bir eyalet, bir kanton, bir ada, bir nahiye, bir şehir, şehrin bir mahallesi, bir köy, halk yığıntıları v. s. manasına gelir.

İşbu mukavelenamenin 8 nei maddesinde derpiş edilmiş olan şerait dahilinde, bir tayyare karargâhı bir daire teşkil edebilir.

VI - Müşahede kelimesi, eşhasın sureti mahsusada ihzar olunmuş bir binada tecrit edilmelerini ifade eder.

Nezaret kelimesi, tecrit edilmemiş ve serbestçe tebdili mekân edebilecek olan ve fakat ahvali sıhhiyelerini tayin edecek tıbbî muayeneye tâbi tutulması zımında, gidecekleri muhtelif mahaller sıhhiye makamatına vücutları ihbar olunan eşhası ifade eder.

VII - Gün gelimesi, 24 saatlik bir devre manasıdır.

İkinci madde

İşbu mukavelenamede tayyare karargâhlarına taallük eden hususat, deniz tayyareleriyle müsahilleri aletlerin denize inmelerine tahsis edilmiş olan mahallere de şamildir.

Birinci fasıl

Sureti umumiyede tayyaere karargâhları ve müstahdemini hakkında

Üçüncü madde

Yüksek Âkit Taraflardan her biri, kendilerine ait olan müsaadeli tayyare karargâhlarını, tahaffuzî tedabirin malûm ihtiyaçlarına tetabuk edecek ve hiç olmazsa, işbu mukavelenamenin nazarı dikkate aldığı tıbbî teftişatı icra hususunda vücuduna lüzum hâsıl oldukça bir tabibin muavenetini temine kâfi sıhhi teşkilâtla teçhiz eylemeği taahhüt eyler.

Dördüncü madde

Arazisinin maruz kalabileceği sarî hastalıklar tehlikesini nazarı itibare alarak, sıhhi tayyare karargâhları tesis edip etmemek hususunun ve bu husus için müsaadeli tayyare karargâhlarından hangisinin intihabı lâzımgeldiğinin takdiri Yüksek Âkit Taraflardan her birine aittir.

Beşinci madde

Sıhhi tayyare karargâhında daimî surette aşağıda yazılı şeyler bulunmalıdır:

a) Tayyare karargâhında daimî surette hazır bulunmaları meşrut olmak üzere, lâakal tabip ile bir veya müteaddit sıhhiye memurundan müteşekkil bir tababet teşkilâtı;

b) Tıbbî muayene icrasına mahsus bir bina,

c) Şüpheli mahiyette görülen mevaddın, mahallinde muayenesine imkân olmadığı takdirde, bunlardan nümune alınmasına ve herayı tahlil lâboratuvara gönderilmesine muktazi alât;

d) İcabında hastaların tecrit, nakil ve tedavileri ve bunların münferit bir surette yekdiğerlerle temaslarını mene matuf ve tahaffuz lâzimesinin âmir olduğu her hangi bir tedbirin, gerek karargâh dahilinde, gerek yakınında bu iş için mustahzar binalarda tatbikını müemmin vesait;

e) Lüzumu halinde, désinfeksiyon, hüveyn ve haşaratın imhası, farelerin itlâfı ve işbu mukavelename ile mevzu sair tedabirin tatbikına muktazi levazım.

Sıhhi tayyare karargâhı kâfi miktarda ve safiyetinde iştibah caiz olmayan içme suyu tertibatile

beraber, artıklarla süprüntülerin refi ve kullanılmış suların tahliyesi hususunda mümkün olan emniyeti haiz bir sistem ile mücehhez olacak ve imkânın müsaadesi nisbetinde, farelerin tasallutundan masun bulunacaktır.

Altıncı madde

Sıhî tayyare karargâhı tabibinin, salâhiyettar sıhî makama merbut bir memur olması veya o makameca kabul edilmiş bulunması muktazidir.

Yedinci madde

Yüksek Âkit Taraflardan her biri, kendi sıhî tayyare karargâhlarının bir listesini, diğer Yüksek Âkit Tarafların husulü ittılai zımında, ya Umumî hızıssıhha beynelmilel ofisine, veya havaî seyrüsefer beynelmilel komisyonuna tebliğ edecek ve bu müessesat ta alacakları bu kabil malûmatı mütekebilen yekdiğerine iblâğ eyleyeceklerdir.

Tebliğ vaktı, her tayyare karargâhının vaziyeti, sıhî tesisatı ve memurini sıhhiyesi hakkında malûmatı ihtiva eyleyecektir.

Panameriken sıhhiye kanunnamesine iltihak etmiş olan Yüksek Âkit Taraflarca, işbu mukavelenamenin bu maddesile, 8, 37, 40, 58, 59 ve 60 ncı maddelerine tevfikan Umumî hızıssıhha beynelmilel ofisine ıerası muktazi tebliğat, Panameriken sıhî bürosu vasıtasile yapılacaktır.

Sekizinci madde

Sarı hastalıkların ihbarı ve işbu mukavelenamenin sair ahkâmının tatbıkı hususunda, sıhî bir tayyare karargâhının bir daire olarak irae edilebilmesi için:

1° - Oraya giren ve oradan çıkan her şahsın salâhiyettar makam tarafından kontrolüne müsait teşkilâta malik olması;

2° - İşbu mukavelenamenin 18 ncı maddesinde istihdaf edilmiş olan hastalıklardan birinin mücavir arazide mevcudiyeti halinde, tayyare karargâhına dühulün, havayolundan maada herhangi bir tarikle gelen ve bulaşık olduğunda şüphe edilen her şahıs için memnu bulunması, ve tayyare karargâhında oturan veya yolu uğrayarak oraya gelmiş bulunan eşhasın hariçteki eşhasla temas veya herhangi bir suretle sirayet tehlikesine maruz kalmamalarını müemmin tedbirin, salâhiyettar makamı tatmin edecek bir surette, tatbıkma elverişli bulunması muktazidir.

Sıhî bir tayyare karargâhı olmayan müsaadeli bir tayyare karargâhının aynı veçhile bir daire olarak irae edilebilmesi için, onun, fazla olarak, topoğrafi vaziyeti itibarile, her hangi bir sirayeti maraz ihtimaline karşı filen masun bulunması lâzımdır.

Yüksek Âkit Taraflar, işbu madde müeddasınca daire olarak teşkil ettikleri tayyare karargâhlarını Umumî hızıssıhha beynelmilel ofisine bildirecekler ve keyfiyet mezkûr ofisçe diğer Yüksek Âkit Taraflarla Havaî seyrüsefer beynelmilel komisyonuna tebliğ edilecektir.

İkinci fasıl

Hava gemileri evrakı sıhhiyesi

Dokuzuncu madde

Yol defterine « Mülâhazat » serlevhası altında aşağıdaki malûmat kaydolunacaktır:

1° - Sefer esnasında hava gemisinde hâdis olan sıhî vekayi;

2° - İşbu mukavelenamenin tatbikatından olarak, hava gemisinin sefere çıkmazdan evvel ve konaklamaları esnasında tâbi tutulduğu sıhî tedabir;

3° - Hâdis olduğu takdirde, hava gemisinin terketmiş olduğu memlekette, işbu mukavelenamenin üçüncü kısmında mevzubahs sari hastalıklardan birinin zuhuruna müteallik malûmat. İşbu kayitle istihdaf olunan gaye, diğer bir arazide kâin tayyare karargâhlarına giden yolcular hakkın-

da ledelhace oralarda yapılacak tıbbî tahkikatı teshil eylemektir.

Buna binaen, temiz olduğu halde, dahilinde yukarda ismi geçen hastalıklardan biri zuhur eden her hangi bir memleket Hükûmeti, mevzubahs vakaların menşei sirayetile mahiyeti hakkında turuku saire ile diğer memleketlere yapmakla mükellef bulunduğu tebligattan maada bilûmum müsaadeli tayyare karargâhlarındaki salâhiyettar makamata bu bapta icap eden malûmatı vermeğe mecburdur. İşbu istihbarat mezkûr makamatça, ilk malûmatın tebelluğundan itibaren 15 gün zarfında azimet eden hava gemilerinin yol defterlerine yazılacaktır.

Hava gemileri karantina patentası bulundurmamak mecburiyetinden varestedirler. İşbu maddenin tatbikatından olarak, yol defterine düşürülecek kayıtlar, tayyare karargâhındaki salâhiyettar makam tarafından bilâ ücret tetkik ve tasdik olunacaktır.

Üçüncü fasıl

Ticarî eşya ve posta

Onuncu madde

Hava gemilerinde bulunan ticarî eşya, işbu mukavenamenin 25, 29, 33, 42, 44, 47, 49 ve 51 ncı maddelerinde musarruh tedbirlerden maada, vasıl oldukları memlekette her hangi bir nakil vasıtasile getirilen eşya hakkında kanunen tatbik oluna gelen tedabire de tâbi olacaklardır.

On birinci madde

Mektuplar ve muhaberat, matbualar, kitaplar, gazeteler, işe müteallik evrak, kolipostallar, ve posta ile yapılan her nevi irsalât, işbu mukavenamenin 33 ncü maddesinde derpiş edilen şeraite tâbi mevaddı ihtiva eylemedikleri takdirde, her hangi bir tedbire tâbi tutulmazlar.

İKİNCİ KISIM

Alelâde tatbik olunacak sıhî rejim

On ikinci madde

Sıhî veya müsaadeli tayyare karargâhlarına merbut tabibin ahvalin icabına göre, hava gemilerinin gerek sefere çıkmalarından evvel, gerek karaya inmelerini müteakıp, yolcularla tarifenin ahvali sıhhiyelerini tafahhusa hakkı vardır.

Maamafih her hangi bir teahhura sebebiyet vermemek ve seyahatin devamına mânia iras eylemek ümniyesile işbu tıbbî muayene, polis ve Gümrük idarelerince yapılması mutata olan muamelelerle mutenazır bir surette icra olunacak ve bu muayene dolayısıyla her hangi bir resim istifa edilmeyecektir. Şu kadar ki, Mısır deniz ve karantine sıhî meclisinin, kendi hususî rejiminde derpiş edilmiş olan rûsumu istifa hakkı mahfuzdur.

On üçüncü madde

Her tayyare karargâhında, hastaların bu hizmete muhassas bir hava gemisile nakilleri hususu mahfuz kalmak kaydile, salâhiyettar makamın, karargâh doktorunun teklifile, sari hastalık ârazi gösteren eşhasın tayyareye rükûplerini mene hakkı vardır.

Tabip bulunmadığı takdirde, tayyare karargâhındaki salâhiyettar makam, haklarında bir tabibin mütaleası istihsal olununcaya kadar, bu kabîl eşhasın azimetini tehir edebilir.

On dördüncü madde

Sari hastalıkların zuhuruna sebebiyet verecek mevaddın uçuş esnasında hava gemilerinden atılması veya düşürülmesi memnudur.

On beşinci madde

Bir hastanın karaya ihraçı zarureti hâsıl olduğu takdirde, hava gemisi kumandanlığınca keyfiyet vaktü zamanile ve karaya inmeden evvel mevrit tayyare karargâhına ihbar edilecektir.

On altıncı madde

Bir hava gemisinde, işbu mukavelenamenin üçüncü kısmında derpiş edilmemiş olan sari bir hastalıktan musap vakası bulunduğu ve keyfiyet karargâh tababetince de teyit edildiği takdirde, işbu karargâhın kâin bulunduğu memlekette meri tedabiri mutâde tatbik olunacaktır. Hasta, hava gemisinden çıkarılabileceği gibi, salâhiyettar sıhhi makameca lüzum görüldüğü takdirde, hususî bir binada tahtı teçride dahi alınır. Diğer yolcularla tayfalar, tıbbî muayeneye ve lüzumunda, muktazi sıhhi tedabire tâbi tutulmak şartile, seyahatlerine devamda muhtardırlar. İşbu sıhhi tedabirden tayyare karargâhında kabili tatbik olanları, hava gemisinin mümkün mertebe kısa bir müddet yolundan alıkonulması zmnında, polis ve gümrük muameleleriyle müterafik bir surette tatbik olunacaktır.

On yedinci madde

İşbu mukavelenamede sureti mahsusada derpiş edilmiş bulunan ahval müstesna olarak, hava gemileri gerek konaklayacakları, gerek varacakları tayyare karargâhlarında sıhhi muameleye tâbi tutulmayacaklardır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Bazı hastalıklarda tatbik edilecek sıhhi rejim

On sekizinci madde

Mukavelenamenin işbu kısmında derpiş edilmiş olup, atide musarrah ahkâm mevzuunu teşkil eden hastalıklar şunlardır. Veba, kolera, sarıhumma, lekelihumma ve çiçek.

On dokuzuncu madde

İşbu mukavelenamenin tatbikatında, tefrih d vresi şöylece hesap edilmiştir:

Veba	vakasında	6	gün
Kolera	»	5	»
Sarıhumma	»	6	»
Lekelihumma	»	12	»
Çiçek	»	14	»

Yirminci madde

Yüksek hıfzıssıhha makamı, 21 haziran 1926 tarihli beynelmilel sıhhi mukavelename ahkâmına tevfiikan, Hıfzıssıhha beynelmilel ofisile (işbu teşekkülün bu hususta itilâflar akteylemiş olduğu mahallî bürolarından) sari hastalıklar hakkında kendilerine vaki olacak ihbarat ve tebligattan, sıhhi ve müsaadeli tayyare karargâhlarında yapılacak sıhhi kontrole tesir edecek mahiyette bulunan malûmatı, müteakabilen memleketlerinin o nevi tayyare karargâhlarına isal edeceklerdir.

Yirmi birinci madde

Mukavelenamenin işbu kısımda derpiş edilmiş olan tedabirin haddi azam olarak telâkkisi icap eder.

Yüksek Âkit Taraflarca hava gemileri hakkında tatbik olunacak muamele, bu hudut dahilinde tayin edilecektir.

Enebi bir daire ve tayyare karargâhından gelecek hava gemilerinin işbu mukavelename daire-sinde tedabire tâbi tutulup tutulmıyacakları keyfiyeti, Yüksek Âkitlerden her birinin takdirine bağılıdır.

Aşağıda yazılı 54 ncu maddeye tevfiikan, bu bapta ahzedilmiş olan malûmat ile evvelece tatbik edilmiş olan tedabir nazarı dikkate almaaktır.

Yirmi ikinci madde

İşbu kısımda muharrer ahkâmın tatbikatında, bir dairenin bulaşık addedilmesi, anın, 21 haziran 1926 tarihli beynelmilel sıhhî mukavelename metninde olsuretle tavsif edilmiş bulunmasına muallâktır [*].

I. Veba, kolera, lekelihumma ve çiçek vukuatında takip olunacak ahkâm

BİRİNCİ BAP

Azimette ittihaz olunacak tedabir

Birinci fasıl

Yirmi üçüncü madde

İşbu bapta derpiş edilmiş olan hastalıklardan birile bulaşık bir daireden hareket eden hava gemileri hakkında aşağıdaki tedbirler tatbik olunur:

- 1°) Hava gemisinin ve bilhassa hastalığın sirayetine müsait aksamının esaslı bir surette tathiri;
- 2°) Yolcularla taifelerin tıbbî muayenesi;
- 3°) Adı geçen hastalıklardan birinin ârazını gösteren veya hastaların yakınında bulunması dolayısıyla hastalığın sirayetini teshile hadim şeraiti haiz bulunan eşhasın ihracı;
- 4°) Ancak kâfi derecede temiz oldukları takdirde kabulü mücaz olan zatî eşyanın muayenesi;
- 5°) Veba vakası zuhurunda, fare bulunmasından şüphe edilirse, itlâfıfar ameliyesinin tatbiki;
- 6°) Lekelihumma vakasında, imhayı hevam ve haşerat ameliyesinin, tıbbî muayene neticesinde hastalığı nakle salih görülen eşhas ile bagajlarına hasri.

Hava gemilerindeki evrak, 9 ncu madde ahkâmına muvafık meşruhatı ihtiva eyleyeceklerdir.

[*] 21 haziran 1926 tarihli beynelmilel sıhhî mukavelenamenin 10 ncu maddesile 11 nci maddenin 1 nci fıkrası mucibince, bir daire, tadat edilmiş olan hastalıklardan birile aşağıdaki ahvalde «bulaşık» addedilir: Veba ile sarhumma için, hariçten gelmediği anlaşılan ilk musap vakası zuhurunda; kolera için «merkez» teşkil eden vakalar yani, ilk musapların etrafındakiler haricinde zuhur ederek, başlangıçta hastalığın ilk tehaddüs eylediği mahalde tevessüünün önüne geçilemediğini ispat eden vakalar, lekelihumma ile çiçek için de, hastalığın müstevli bir şekilde tezahürü takdirinde.

İkinci fasıl

Muvasalâta ittihaz olunacak tedabir

Yirmi dördüncü madde

İşbu bapta derpiş edilmiş olan hastalıklardan birile bulaşık bir daireden gelen hava gemilerinin de müsaadeli tayyare karargâhlarına inmeleri caizdir. Şu kadar ki, Yüksek Âkitlerden her biri hastalığın sirayet şeraitinin istilzamatına göre, bazı dairelerden gelen hava gemilerini, havaî seyrüsefere hâle iras etmemek üzere, bunların inecekleri sıhî veya müsaadeli tayyare karargâhlarının coğrafi vaziyetini ve hava gemilerinin takip etmiş oldukları güzergâhı nazarı dikkate alarak, muayyen karargâhlara inmeğe icbar edebilirler.

Sıhî tayyare karargâhı mahiyetinde olmayan müsaadeli tayyare karargâhlarında, icabına göre tatbik olunacak tedabir. Tayfa ile yolcuların sıhî muayenelerine ve hastaların indirilerek teerritlerine münhasırdır. muayeneye memur tabibin müsaadesi lâhik olmadıkça, yolcularla tayfa karargâh makamına tayin edilen hudut haricine çıkamazlar. İşbu memnuiyet, sıhî bir tayyare karargâhına inerek orada, işbu bapta derpiş edilmiş olan mukaveleyi görünceye kadar, konaklayacağı karargâhlarla hava gemisine vazolunabilir.

Yirmi beşinci madde

Hava gemisi kumandanı, karaya indiği andan itibaren, sıhîye dairesinin emrine âmade bulunmağa, alâkadar hizmetçe istenilecek sıhî mahiyette malûmatı vermeğe ve tetkik edilmek üzere, gemi evrakını göstermeğe mecburdur.

Bir araziye duhulünde, sıhî veya müsaadeli bir tayyare karargâhı haricinde karaya inen hava gemisinin kumandanı, idaresi altındaki gemi hastalıklı bir daireden gelmiş veya gemisinde hastalık zuhur etmiş bulunuyorsa, keyfiyeti en yakın mahallî makamata ihbara mecburdur. Mezkûr makamat, işbu mukavelename ahkâmı umumiyesinden mülhem olarak, ahvalin istilzam ettiği tertibatı alacak, ve imkân varsa, hava gemisini sıhî bir karargâha sevkeyleyecektir. Salâhiyettar sıhîye dairesinin müsaadesi olmadıkça, gemiden eşya çıkarılamıyacağı gibi, yolcu veya tayfa efradından kimse uzaklaşamayacaktır.

Yirmi altıncı madde

İşbu mukavelenamenin tatbikatında, atideki ahval müstesna olarak, müşahede yerine nezaret ikame edilemez.

- a) Müşahedenin müsmir bir surette tatbik edilemeyeceğine hükmolunursa;
- b) Hastalığın sirayet tehlikesi memlket için fevkalâde vahim telâkki edilirse;
- c) Müşahedeye tâbi tutulacak şahıs sıhî noktai nazardan emniyetbahş bulunmazsa;

Müşahede veya nezaret altına alınan eşhas sıhîye dairesince icrasına lüzum görülecek her türlü taharriyatın icrasına muvafakat edeceklerdir.

A - Veba

Yirmi yedinci madde

Hava gemisinden veba vakası olmadığı takdirde, yalnız atideki tedabir ittihaz olunur:

- 1°) Yolcularla tayfanın tıbbî muayenesi;
- 2°) Tatbikına lüzum görülen fevkalâde ahvalde, ve menşey tayyare karargâhında bu tedabir tatbik edilmemiş ise, itlâfifar ve imhayı hevam ameliyelerinin tatbikı;
- 3°) Hava gemisinin bulaşık daireyi terki tarihinden bilhesap altı günü geçmemek üzere tarife ile yolcuların müşahede altına alınması.

Yirmi sekizinci madde

Hava gemisinde hakikî veya şüpheli bir veba vakası zuhurunda, aşağıdaki tedabir tatbik olunur:

- 1°) Tıbbî muayene;
- 2°) Hastanın derhal ihraç ve tecridi;
- 3°) Hasta ile temasta bulunmuş olan ve sıhhiye dairesince şüpheli addedilen eşyanın, geminin muvazaleti tarihinden itibaren, altı günü tecavüz etmemek üzere, müşahede altına alınması;
- 4°) Hastanın elbiselerile, iç çamaşırları ve sıhhiye idaresince bulaşık addedilen her nevi eşya, imhayı hevam ve haşerat ameliyesine tâbi tutuldukları gibi lüzumunda, dezenfekte edilirler.
- 5°) Hava gemisinin şüpheli aksamında imhayı hevam ameliyesi tatbik olunur.
- 6°) Fevkalâde ahvalde, gemide farelerin bulunmasından sıhhiye idaresince şüphe edilir ve muk-tazi ameliyenin sefer başlangıcında yapılmamış olduğu tahakkuk ederse, itlâfıfar ameliyesi tatbik olunur.

Yirmi dokuzuncu madde

Vebalı bir daireden gelen eşya arasında fare veya pire bulunmasından sıhhiye idaresince işti-bah hâsil olursa, bu eşya icap eden ihtiyat kaidelerine riayet edilerek çıkarılacaktır.

B - Kolera

Otuzuncu madde

Hava gemisinde kolera vakası zuhur etmemiş ise, ittihaz olunacak tedabir aşağıdakilere maksur kalır:

- 1°) Yolcularla tayfanın tıbbî muayenesi;
- 2°) Hava gemisinin hastalıklı daireden ayrıldığı tarihten itibaren beş günü geçmeyecek bir müddetle, yolcularla tayfanın müşahede altına alınması

Otuz birinci madde

Sefer esnasında serirî bir şekilde kolera ârazı gösteren bir vaka zuhurunda hava gemisi, konak mahallerinde veya muvazaletinde, aşağıdaki rejime tâbi tutulur:

- 1°) Tıbbî muayene;
 - 2°) Hasta veya hastaların derhal ihraç ve tecridi;
 - 3°) Tayfa ile yolcuların, geminin muvazaletinden itibaren beş günü geçmemek üzere, müşahede altına alınması;
 - 4°) Elbise, iç çamaşırı ve sıhhiye idaresince bulaşık addedilen eşyanın dezenfeksiyonu;
 - 5°) Hava gemisinin hastalar tarafından işgal edilmiş olan veya bulaşık addedilebilecek aksamının dezenfeksiyonu;
 - 6°) Gemideki içme suyunun bulaşmış olmasından şüphe edildiği takdirde, dezenfekte edilmesi ve buna imkân olmazsa, döküldükten ve hazinesi dezenfekte edildikten sonra, iyi su ile tebdili;
- Tebaaları hakkında kolera tohumları nakillerinin taharri muamelesini tatbik eden memleketlere hava gemileriyle giden ve orada ikamet etmek isteyen eşhas, zikri geçen tebaalara aynı ahvalde tahmil edilmekte olan mecburiyetlere tebaiyet edeceklerdir.

Otuz ikinci madde

Altı aydan daha az bir müddet evvel veya altı günden fazla bir zamandan beri kolera aşısı yaptırmış olduğunu ispat eden eşhas yalnız müşahede altına alınır.

Tevsik keyfiyeti, imzası musaddak bir tabip tarafından tahrirî olarak verilmiş bir şehadetname ibrazile yapılır. İmza tasdiksiz olduğu takdirde, vesika, (a) sıhhi bir tayyare karargâhına me-

mur tabip veya (b) aşrı yapmağa memur olandan gayri ve fakat memleketin nizamâtı mucibince, pasaport istihsaline müteallik talepleri tasdika salâhiyettar, bir zat tarafımdan imzalanacaktır.

Otuz üçüncü madde

Aşağıda sayılı taze gıdaların karaya ihracı menedilebilir:

Balık, Kabuklu deniz hayvanatı, meyve ve sebze.

C - Lekeli humma

Otuz dördüncü madde

a) Gemide lekeli humma zuhur etmiş ise, lekeli hummanın müstevli bir halde hükümferma olduğu daireyi on iki günden beri terketmiş olan eşhas hakkında, işbu mukavelenamenin 52 nci maddesinde musarrah olanlardan maada hiç bir sıhhi tedbir ittihaz olunmaz.

b) Gemide lekeli humma vakası zuhur etmiş ise, aşağıdaki tedbirler tatbik olunur:

- 1°) Tıbbî muayene;
- 2°) Hastanın derhal ihracile tecrit ve bitten tathiri;
- 3°) Bitli oldukları tahmin edilen veya sırayet tehlikesine maruz kalmış bulunan eşhasın bitten tathirile, o tarihten itibaren 12 gün geçmemek üzere nezaret altına vazı;
- 4°) İççamaşır, elbise, ve sıhhiye idaresince bulaşık addedilen sair eşyanın haşerattan tathiri;
- 5°) Hummanın hava gemisinde oturduğu ve sıhhiye idaresince bulaşık addedilen aksamın haşerattan tathiri.

II - Çiçek

Otuz beşinci madde

Gemide çiçek vakası zuhur eylememiş ise, bu hastalığın müstevli bir şekilde hüküm sürdüğü bir daireyi 14 günden evvel terketmiş ve sıhhi makamın takdirince hastalığa karşı kâfi derecede muafiyet iktisap etmemiş olan eşhas hakkında yapılacak tedabir müstesna olarak, herhangî bir sıhhi tedbir tatbikına mahal yoktur. Bu eşhas, 52 nci madde ahkâmına hâlel gelmemek üzere, aşılanacakları veya tahtı müşahedeye alınacakları gibi aşılandıktan sonra da, geminin muvasalati tarihinde bilitibar 14 gün geçmeyecek bir müddetle, müşahede altına alınabilirler.

b) Gemide çiçek vakası zuhur eylemiş olduğu takdirde, aşağıdaki tedabir tatbik olunur:

- 1°) Tıbbî muayene;
- 2°) Hastanın derhal ihraç ve tecridi;
- 3°) Hastalığa tutulmak tehlikesine maruz kaldıkları tahmin edilen ve sıhhi makamın kâfi derecede muafiyet iktisap etmediklerine hükmolunan eşhas hakkında, işbu maddenin (a) fıkrasında mezkûr ahkâm tatbik olunabilir.
- 4°) İççamaşır ile elbiseler ve sıhhi makameca yakında bulaştığına hükmolunan sair eşyanın dezenfeksiyonu;
- 5°) Çiçeklinin gemide oturduğu yerlerle, sıhhi makameca bulaşık addolunan sair aksamın dezenfeksiyonu;

İşbu madde müeddasınca, hastalığa karşı muafiyet iktisap etmiş addedilecek eşhas şunlardır:

a) Evvelce bu hastalığa tutulduklarını veya üç senden az bir müddet zarfında veya 12 günü müteaviz bir zamandan beri aşılandıklarını ispat edenlerle, (b) kendilerinde, hastalığa karşı kabelmîât bir teamülün mevziî asari görülen ve bu delâil itibarile kâfi derecede muafiyet iktisap etmiş olanlar. Bu alâimin mevcudiyetinden gayri ahvalde, ispat keyfiyeti, bir tabip tarafımdan tahriren verilecek ve 32 nci maddenin 2 nci fıkrasında derpiş edilmiş olan şekilde sıhhatı musaddak bulunacak bir şehadetname ibrazile tamam olur.

İKİNCİ BAP

sarı humma vakalarında tatbik olunacak ahkâm

Birinci fasıl

Umumî ahkâm

Otuz altıncı madde

Yüksek Âkit Taraflar, sarıhummanın beldî bir mahiyette mevcudiyetine şüphe olunan arazide bu hastalığın kendi arazileri dahilinde serirî bir surette teşhisi gayrikabil ve fakat biyolojik muayenesi suretile zahire ihraçı mümkün olan şekilde mi mevcut olduğunu araştırmak hususunda icap eden tertibatı ahzedeceklerdir.

Otuz yedinci madde

Yüksek Âkit Taraflardan her biri, 21 Haziran 1926 tarihli beynelmil sıhî mukavenamenin 1, 2, 3, 4, 5 ve 8 ne maddelerinde tayin edilen şekilde yapılması lâzımgelen musap vakalarile mütehakkak sarıhumma vakalarının sureti tehaddüsüne müteallik ihbarattan maada, kendi arazisi dahilinde sarıhummanın yukarıda gösterilen şekilde mevcudiyetini derhal diğer Yüksek Âkitlere ve aynı zamanda umumî hıfzıssıhha beynelmil ofisine (ya doğrudan doğruya veyahut bu hususta ofisin itilâfat aktetmiş olduğu mahallî bürolar vasıtasile) bildirmeği taahhüt eyler.

İkinci fasıl

Sarı hummanın mevcudiyeti tahakkuk eden veya beldî bir şekilde hüküm sürdüğü anlaşılan mahallere ait ahkâm

Otuz sekizinci madde

Dördüncü madde ile beraber ve aşağıdaki 46 ne maddede derpiş edilmiş olan ahkâm mahfuz kalmak kaydıla, işbu mukavenamenin 1 ne maddesinin I işaretli kısmının II ne fıkrasında mezkûr hava gemilerine küşade bulundurulmuş ve bir mahalde, yani, sarıhummanın serirî veya biyolojik bir surette kabili teşhis bir şekilde mevcut bulunduğu arazinin bir kısmında, tesis edilmiş olan her tayyare karargâhının, işbu mukavenamedeki tarifata muvafık bir sıhî tayyare karargâhı olmakla beraber, fazla olarak;

- a) En yakın meskûn merkezden münasip bir mesafede mebnî bulunması;
- b) Sivri sineklere karşı tamamen mahfuz bir su teşkilâtına malik olması ve imkânın müsaadesi nisbetinde, yuvalarile beraber, tekâmüllerinin her devresinde muntazam bir usul tahtında imhaya hadim vesait sayesinde, sineklerin tasallutundan masun bulunması;
- c) Hevamn dühulüne mâni teşkilâtla mücehhez ve gemi taifelerile tayyare karargâhı müstahdeminin ikametlerinde salih bir binaya malik olması;
- d) Aşağıda muharrer 42 ve 44 ne maddelerde derpiş edilen tedabirin tatbiki halinde, yolcuların ikamet ve tedavilerine muhassas ve keza sineklerin dühulüne mâni olacak surette mücehhez bir binaya malik olması,

Otuz dokuzuncu madde

Sarıhummanın bariz bir surette veya beldî bir şekilde hüküm sürdüğü mahalde evvelki maddede musarrah şeraite tekabül edecek evsafı haiz bir tayyare karargâhı mevcut değilse, böyle bir karargâhın tesisine değin o mahalden diğer araziye havaî seyrüsefer tatil edilecektir.

Kırkıncı madde

Yukarıda mezkûr 38 nci madde ahkâmına tevfikân tesis ve tehz edilmiş olan her tayyare karargâhı sarı hummaya karşı tayyare karargâhı ismini taşıyacak ve ayrı bir daire sayılacaktır. Böyle bir tayyare karargâhının ihdası, arazisi üzerinde bu tesisatı yapan Yüksek Âkit Tarafından, 7 nci maddede derpiş edilmiş olan şerait dairesinde, diğer Yüksek Âkitlerle Umumî Hıfzıssıha Beynelmîlel Ofisine ve Havaî seyrüsefer beynelmîlel komisyonuna bildirilecektir. Bu tebliğ neticesi olarak, mücavir bir şehir veya köyde veyahut diğer bir daire dahilinde sarı hummanın mevcudiyeti hakkında beyanname itası usulü bu tayyare karargâhı için mabihüttatbik olmayacaktır. Mezkûr karargâh ancak dahilinde ikamet eden eşhas arasında sarıhumma vakaları zuhur ederse bulaşık ilân edilecektir.

Kırk birinci madde

Sarıhummaya karşı müesses bir tayyare karargâhı bulaşık bir daire haline inkılâp eylediği takdirde, oranın hastalıktan istihlâsına matuf bütün tedabirin ittihazına ve sarıhummanın sirayeti-tehlikesinin tamamen indifama kadar, mezkûr tayyare karargâhından diğer araziye havâ seyrüsefer tatil edilecektir.

Kırk ikinci madde

Sarıhummaya karşı müesses tayyare karargâhı bulaşık olmayıp da bulunduğu havalide sarıhumma mevcut olduğu takdirde, hava gemisinin hini azimetinde veya her halde azimetinden pek az bir zaman evvel, aşağıdaki tedabir ittihaz olunacaktır:

1°) İçlerinde sivrisinek bulunmadığına emniyet kesbedilmek üzere, hava gemisile hamulesinin teftişi ve lüzumu halinde, imhayı hevâm amelîyesinin tatbiki; keyfiyetin yol defterine kaydır.

2°) Yolcularla taife efradının tıbbî teftişi; bunlar arasında, sarıhummaya tutulmuş olmalarından şüphe edilen veya hastalığın sirayetine maruz kaldıkları tesbit olunan eşhas, gerek karargâh muhiti dahilinde, gerek başka bir mahalde ve sıhî makamea muvafık görülecek şerait dahilinde, hastalığın sirayetine maruz kalmış buldukları son günden itibaren, altı günlük bir devrenin hitamına kadar, nezaret altında bulundurulacaklardır.

3°) Yolcuların ve taife efradının isimleriyle hastalığın sirayetine ne suretle maruz kaldıklarına ve azimetten evvel tâbi tutuldukları nezaretin şerait ve müddetine müteallik malûmat yol defterine kaydedilecektir.

Kırk üçüncü madde

Transit suretile sefer yapmakta olup sarıhummalı bir mahalden gelmeyen ve kumanyasını düz-mek üzere sarıhummaya karşı müesses bir tayyare karargâhında konaklayan her hangi bir hava gemisi, bu karargâhtan hava gemilerinin hini azimetinde tatbiki mutat olan tedabire tâbi tutulmayacaktır.

Yol defterinde, sarıhummaya karşı müesses tayyare karargâhına ancak kumanyasını tamam-lamak için inmiş olduğuna dair meşruhat bulunmak şartile, mezkûr hava gemisi, seferinin imti-dadmea, işbu baptaki ahkâma tâbi tutulmayacaktır.

Kırk dördüncü madde

İşbu mukavelenamenin 1 nci maddesinin 1 nci kısmının 2 nci fıkrasında gösterilmiş olup, sarıhummalı iki mahal arasında seyrüsefer yapan hava gemileri, bu havalide kâin ve sarıhummaya karşı müesses bir karargâhtan sefere başlamak veayni mahiyette bir karargâha inmek mecburiyetindedirler. Yolcularla taifenin ve eşyanın ihraç veya tahmili amelîyesi ancak sarıhummaya karşı müesses bir tayyare karargâhında yapılabilir.

Bu kabül tayyare karargâhları arasında sefer yapan hava gemilerinin kumanya almak üzere sarı humma olmıyan bir mahalde kâin her hangi bir tayyare karargâhına inmeleri caizdir.

Hava gemisinin sarı hummaya karşı müesses bir tayyare karargâhına muvasalatında ittihaz olunacak tedabir şunlardır:

1° - Sivrisineği hamil olmadıklarına emniyet kesbedilmek üzere, gemi ile hamulesinin teftişi ve lüzumu halinde, imhayı hevam ameliyesinin tatbiki;

2° - Sarıhumma ârazı göstermediklerini tebyin zmnında, yolcularla taife efradının tıbbî muayenesi;

Sarıhummaya musabiyetinden şüphe edilen veya hastalığın sirayetine maruz kaldığı zamandan itibaren altı günlük bir devreyi, muvasalat tayyare karargâhındaki sıhhî makamı tatmin edecek bir surette doldurduğu tahakkuk etmemiş olan şahsın gerek karargâh muhiti dahilinde, gerek başka bir mahalde, sıhhî makameca tensip edilecek şerait dahilinde ve hastalığın sirayet etmiş olması muhtemel bulunan devrenin son gününden bilhesap, altı günü geçmeyecek bir müddetle, nezaret altına konulması caizdir.

Kırk beşinci madde

Sarıhummanın hüküm sürdüğü bir mahalde kâin sarıhummaya karşı müesses bir tayyare karargâhından yola çıkarak hastalık olmıyan bir mahalle vasıl olan hava gemileri hakkında aşağıda muharrer III ncu ve IV ncu fasıllardaki ahkâm tatbik olunur.

Kırk altıncı madde

Mahallî havaî seyrüsefer noktaî nazarından, sarı hummanın mevcudiyeti tahakkuk eden veya belâdi bir şekilde mevcut bulunduğu anlaşılın araziye müecavir Hükümetlerin, munhasıran mevzu-bahs arazi arasındaki havaî seyrüseferi temin zmnında ve mütekabil itilâf aktile, sarıhummaya karşı müesses tayyare karargâhlarından başka karargâhlar tesis ve istimal eylemelerine, işbu fasılda her hangi bir mâni mevcut telâkki olunmayacaktır.

III. Sarıhumma olmayan ve fakat bu hastalığın inkişafına müsait şeraiti ihtiva eyleyen arazi ve mahallere müteallik ahkâm

Kırk yedinci madde

Sarıhumma olmayan ve fakat bu hastalığın inkişafına müsait şeraiti haiz bulunan arazi ve mahallerde kâin sıhhî tayyare karargâhına bir hava gemisinin muvasalatında ittihaz olunacak tedabir aşağıda gösterilmiştir:

1° - Sivri sinek olmadığından emin olmak üzere, hava gemisile hamulesinin teftişi ve lüzumu halinde, imhayı hevam ameliyesinin tatbiki;

2° - Sarıhumma ârazı göstermediklerini tebyin zmnında yolcularla taife efradının tıbbî muayenesi.

Bir şahsın sarıhummaya musabiyetinden iştibah hâsıl olduğu veya hastalığın sirayetine maruz kaldığı zamandan itibaren altı günlük bir devreyi, karargâh sıhhî makamınca makbul sayılacak bir surette, itımm eylediği tahakkuk etmediği takdirde, bu şahsın, gerek karargâh muhiti dahilinde, gerek haricinde, sıhhî makameca tensip olunacak şeraite tevfiikan ve kendisine hastalığı sirayet etmiş olması muhtemel bulunan son günden itibaren, altı gün müddetle nezaret altında tutulması caizdir.

Kırk sekizinci madde

Yüksek Âkit Taraflar, makbuliyeti tahakkuk edecek müstesna ahval hariç olmak üzere, sarıhummalı yerlerden gelecek olan ve fakat işbu babın 11 nci faslındaki ahkâma ve betahsis sefere çı-

kışta yapılacak tedabire riayet etmiş olmak şartile, hava gemisinin 47 nci maddede zikredilmiş olan arazide karaya inmelerine, bazı sıhî esbap vesilesile, mümanaatta bulunmamayı taahhüt eylerler.

Kırk dokuzuncu madde

Şu kadar ki, Yüksek Âkit Taraflarca, sarıhummalı araziden gelecek yolcu, tayfa ve eşya çıkaracak olan hava gemilerinin karaya inmeleri için muayyen sıhî tayyare karargâhları irae olunabilir.

Dördüncü fasıl

Sarıhummanın yerleşmesine müsait şeraiti haiz olmayan arazi ve havalîye müteallik ahkâm

Ellinci madde

Sarıhummalı havaliden gelen hava gemileri, bu hastalığın yerleşmesine müsait şeraiti haiz olmayan arazi ve havalide kâin sıhî veya müsaadeli herhangi bir tayyare karargâhına inebileceklerdir.

Elli birinci madde

Muvasalâta ittihaz olunacak tedbirler aşağıda gösterilmiştir:

- 1° - Sinek ve sivrisinek olmadığını tebyin zmnında hava gemisile hamulesinin teftişi ve lüzumu halinde imhayı hevam amelîyesinin tatbiki
- 2° - Yolcularla tayfa efradının tıbbî muayenesi.

ÜÇÜNCÜ BAP

Müşterek ahkâm

Elli ikinci madde

İşbu mukavelenamenin 18 nci maddesinde mezkûr hastalıklardan birine tutulmak tehlikesine maruz kalmakla beraber, tefrih müddetini geçirmeksizin havagemisile Yüksek Âkitlerden birinin arazisine gelen eşhasın, işbu babın 2 nci fıslındaki ahkâma hâlel gelmemek şartile, mezkûr müddetin hitamına kadar müşahede altına alınmaları caizdir.

Kolera ile çiçeğe gelince, hastalığa karşı muafiyet iktisap etmiş olan eşhasa mütedair bulunan 32 ve 35 nci maddeler ahkâmı, işbu madde ile derpis edilmiş olan tedbirlere dahi şamilirdiler.

Elli üçüncü madde

Bir tayyare karargâhına muvasaletlerinde, işbu kısımda mevcut ahkâma tevfiikan, tefrih müddetine müşahede altında bulundurulmak lâzımgelen eşhas, keyfiyetin müteakip durak mahallerile mevrit makamına, gerek işbu mukavelenamenin 9 ncu maddesinde musarrah yol defterine kaydı suretile, gerek güzergâhlarında uğrıyaacakları tayyare karargâhlarının her birinde tıbbî muayeneye tâbi tutulacaklarını kâfil her hangi bir vasıtaya tevessül edilmek şartile, yollarına devam edebilirler.

İşbu mukavelenamenin 26 nci maddesile 44 ncu maddesinin 4 ncu ve 47 nci maddenin 2 nci fıklarında derpis edilmiş olan şeraite tevfiikan nezaret altında bulundurulmaları lâzımgelen eşhas, sarıhummadan maada diğer hastalıklar hariç olmak üzere, ancak tefrih müddetini bitirdikten ve mevrit sıhîye makamının muvafakatını istihsal eyledikten sonra, yollarına devam edebilirler.

Elli dördüncü madde

Hastalıklı bir daireden gelen hava gemisine sıhî tedabirin tatbiki hususunda, her tayyare karargâhı sıhî makameca, o gemiye eenebi bir memleket veya aynı memleket sıhî tayyare karargâhında daha evvel tatbik edilmiş ve işbu mukavelenamenin 9 ncu maddesinde mezkûr sefer defterinde usulü dairesinde mukayyet bulunan tedabir, mümkün olduğu kadar geniş bir nisbette, nazarı itibare alınacaktır.

Hastalıklı bir daireden gelen ve haklarında sıhî tedabir memnuniyetbaş bir surette tatbik edilmiş olan hava gemileri, aynı memlekete veya diğer bir memlekete ait tayyare karargâhına muvasalâtlarında, ikinci defa bu tedbirlere tâbi tutulmayacaklardır. Şu şart ile ki, o zamandan beri bu gemilerde aynı tedbirlerin tatbikını istilzam edecek bir hâdise zuhuur etmemiş ve gemi, mahrukat tedarik etmek hali müstesna olarak, bulaşık bir tayyare karargâhına uğramamış ola.

Elli beşinci madde

Tayyare karargâhında sıhî tedabirin tatbikile mükellef olan makameca, talep vukuunda, gemi kaptanına veya alâkadar her hangi bir şahsa, tatbik olunan tedabirin mahiyeti, istimal olunan usul, hava gemisinin tathir edilen aksamı ve tedabirin ittihazına saik olan esbabı mübeyyin meccanî bir şahadetname verilecektir.

Aynı makam tarafından, içinde 18 nei maddede mezkûr sari hastalıklardan biri zuhur eden hava gemisile gelen yolculara, talep eyledikleri takdirde, muvasalât tarihlerini ve kendileri eşyalarına tatbik edilmiş olan tedabiri mübeyyin kezalik meccanî bir şahadetname verilecektir.

Elli altıncı madde

İşbu mukavelenamede sureti mahsusada derpiş edilmiş olan ahval müstesna olarak, sıhî esbaptan dolayı hava gemileri yollarından alıkonmayacaktır.

Veba, kolera, sarıhumma, lekeli humma, çiçek hastalıklarından birile musap bir hasta tarafından işgal edilmiş olan hava gemisi, işbu mukavelenamede derpiş edilmiş olan her vakada ittihazı muktazi tahaffuzî tedabirin tatbiki müddetine maksur olan müddetten fazla yolundan alakonmayacaktır.

Elli yedinci madde

İşbu mukavelenamenin 11 nei babının ve betahsis 47 nei maddesindeki ahkâm mahfuz kalmak şartile, bu mukavelename ahkâmına tevfiikan tayyare karargâhına tahmil edilen mecburiyetleri kabul etmek istemeyen her hava gemisi, yoluna devamda serbesttir. Fakat, kumanya düzmek gibi bir sebep olmadıkça, aynı memleket dahilinde kâin başka bir tayyare karargâhına nüzul edemez.

İşbu hava gemisinden eşya ihraç, geminin evvelemerde teerit edilmiş ve eşyasının da, lüzumu takdirinde, işbu mukavelenamenin 10 ncu maddesinde derpiş edilmiş olan tedabire tâbi tutulmuş olması şartlarının ifasına vabestedir.

Mezkûr gemi, yolcularından karaya çıkmak isteyenleri, sıhî makameca mevzu tedabire riayet etmeleri şartile, karaya çıkarmağa mezun olacaktır.

Hava gemisi, hali teeritte bulunmak şartile, mahrukat, yedek malzeme, erzak ve su yükletebilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Nihâî ahkâm

Elli sekizinci madde

Yüksek Âkıt Taraflardan ikisi veya ikiden fazlası, işbu mukavelename esasastı dahilinde, hava

sıhhiye nizamâtında mevcut muayyen bazı noktaları ve ailehusus, 3 neü kısmın 2 nei faslı ahkâmın kendi arazileri dahilinde sureti tatbiki hakkında hususî itilâflar aktinde muhtardırlar.

Bu kabîl itilâflarla 46 nei maddede istihdaf edilmiş olanların, meriyete girdikleri andan itibaren ve 7 nei maddede derpiş edilmiş olan şeraite tevfikân, gerek Umumî hıfzıssıhha beynelmilel ofisine, gerek Havaî seyrüsefer beynelmilel komisyonuna tebliği muktazidir.

Elli dokuzuncu madde

İşbu mukavelenamenin tefsiri hususunda Yüksek Âkit Taraflar, aralarında ihtilâf zuhur eylediği takdirde, herhangi bir prosedüre müracaattan evvel Umumî hıfzıssıhha beynelmilel ofisi daimî komitesinin mütaleasını istihsal hususunda mutabık kalmışlardır.

Altmışmer madde

12 nei maddenin son fıkrasile mevzu hükme hâlel gelmemek üzere, Yüksek Âkit Taraflar, kendi tayyare karargâhlarında cari sıhhi muamelât hususunda, diğer Yüksek Âkit Tarafların hava gemilerine, kendi millî hava gemilerine tatbik ettikleri tarifeyi tatbik eylemeyi tahhüt ederler.

Bu tarife mümkün mertebe mutedil olacak ve 7 nei maddedeki şerait dairesinde, gerek Umumî hıfzıssıhha beynelmilel ofisine, gerek Havaî seyrüsefer beynelmilel komisyonuna tebliğ edilecektir.

Altmış birinci madde

Yüksek Âkit Taraflardan biri işbu mukavelenamede tadilât ıerasını arzu eylediği takdirde, bu baptaki teklifatını Felemenk Hükûmetine iblâğ edecektir. Mezkûr Hükûmet marifetile meselenen haberdar edilecek olan Umumî hıfzıssıhha beynelmilel ofisi, münasip görürse mukavelenameyi muaddil bir protokol kaleme alarak bunu Felemenk Hükûmetine isal eyleyecektir.

Felemenk Hükûmeti tarihli bir tamim ile işbu protokol metnini diğer Yüksek Âkit Taraflar Hükûmetlerine arzeyecektir.

Yüksek Âkit Taraflardan herbirinin teklif edilen tadilâta muvafakati keyfiyeti, ya taraflardan Felemenk Hükûmetine sarîh bir tasvip cevabı verilmesi veya tamim tarihinden itibaren 12 ay zarfında mezkûr Hükûmet nezdinde itirazatta bulunulmaması suretlerle taayyün edecektir.

Sarîh veya zımnî muvafakat cevaplarının adedi, Yüksek Âkit Taraflar Hükûmetlerinin lââkal üçte ikisini temsil eylediği takdirde keyfiyet Felemenk Hükûmeti tarafından bir zabıt varakasile tevsik edilecek ve bu zabıt varakası Umumî hıfzıssıhha beynelmilel ofisile sair Yüksek Âkit Taraflar Hükûmetlerine gönderilecektir. Protokol mevzuubahs zabıt varakasında isimleri mezkûr bulunan Hükûmetler arasında, zabıt varakası tarihinden itibaren altı aylık bir müddetin inkızasile meriyülicra olacaktır. Protokola iltihak eyleyecekleri zamana kadar, diğer Yüksek Âkit taraflarca işbu mukavelename tadilâtsız olarak tatbik edilecektir.

Altmış ikinci madde

İşbu mukavelename bu günkü tarihli olacak ve bu tarihten itibaren bir sene zarfında imzalanabilecektir.

Altmış üçüncü madde

İşbu mukavelename tasdik olunacak ve tasdiknameler mümkün mertebe süratle Felemenk Hükûmetine tevdi edilecektir. Tasdiknamelerden on kıtasının tevdiini müteakıp, bu bapta mezkûr Hükûmetçe tanzim edilecek olan zabıt varakasının birer sureti, Yüksek Âkit Taraflar Hükûmetlerine ve umumî hıfzıssıhha beynelmilel ofisine irsal kılınacaktır. İşbu mukavelename, mezkûr zabıt varakası tarihinden 120 gün sonra meriyet mevkiine girecektir.

Muahharan vaki olacak her tasdikname tevdiinde keyfiyet, yukarıda gösterilen usul dairesinde

tanzim olunacak bir zabıt varakasile tevsik edilecektir. İşbu mukavelename, Yüksek Âkit Taraf-lardan her biri hakkında, tasdiknamelerin tevdiini mübeyyin zabıt varakası tarihinden 120 gün sonra meri olacaktır.

Altmış dördüncü madde

İşbu mukavelenameyi imzalamamış olan memleketler, ilk on tasdiknamenin tevdiini müş'ir zabıt varakası tarihinden itibaren, her an iltihaka kabul olunacaklardır.

Her iltihak, diplomasi tariki ile Felemenk Hükûmetine tebliğ edilecektir. İltihakname Felemenk Hükûmetinde kendi hazinesi evrakına konulacak ve keyfiyet, mukavelenameye dahil bulunan bütün memleketler Hükûmetlerle, umumî hıfzıssıhha beynelmilel ofisine, Hazinesi evrakı tevdi tarihinin tasrihile, işar edilecektir. Her iltihak, bu tarihten 120 gün sonra muteber olacaktır.

Altmış beşinci madde

Yüksek Âkitlerden her biri, imza, tasdik veya iltihak anında, işbu mukavelenameyi kabul etmek suretile, müstemlekeleri, himayesi altındaki memleketler, deniz aşırı arazisi veya tabiiyet veya mandası altına mevzu arazinin tamamı veya bir kısmı hakkında hiç bir mecburiyet tekabbül etmediğini beyan edebilecektir. Bu takdirde, işbu mukavelename ahkâmı, bu yoldaki beyanatın matufu olan arazi hakkında cari olmayacaktır.

Yüksek Âkit Taraf-lardan her biri, işbu mukavelenamenin, yukarıki fıkrasında derpiş edilmiş olan beyanat mevzuunu teşkil etmiş olan arazinin tamamı veya bir kısmı hakkında tatbiki fikrinde olduğunu, bilâhare Felemenk Hükûmetine işar eyliyebilecektir.

Kezalik, Yüksek Âkit Taraf-lardan her biri, 66 ncı maddede mezkûr müddetin inkızasından sonra, dilediği vakit, işbu mukavelenamenin, müstemlekeleri ile himayesi altındaki memleketlerin ve deniz aşırı arazisile tabiiyeti veya mandası altına mevzu arazinin tamamı veya bir kısmı hakkında tatbik edilmemesi fikrinde olduğunu beyan edebilir; bu takdirde, bu bapdaki beyannamenin Felemenk Hükûmetince hazinesi evrakı vazi tarihinden bir sene sonra, mukavelename, beyanname mevzuunu teşkil eyleyen arazi hakkında kabili tatbik olmayacaktır.

Felemenk Hükûmeti yukarıki ahkâmın tatbikatından olarak, kendisine yapılmış olan tebligat ve beyanattan, bunların kendi hazinesi evrakına tevdi tarihinin tasrihile, işbu mukavelenameye dahil bulunan bütün memleketler Hükûmetlerini ve Umumî Hıfzıssıhha Beynelmilel Ofisini haberdar eyleyecektir.

Altmış altıncı madde

İşbu mukavelenameye dahil bulunan memleketlerden her birinin Hükûmeti, mukavelename ahkâmı ile beş sene müddetle âmil olduktan sonra, diplomasi tarikile Felemenk Hükûmetine tahriri tebliğde bulunmak şartile, dilediği zaman, mukavelenameyi feshedebilir. Feshe mütedair beyanname, Felemenk Hükûmetince kendi hazinesi evrakına konulacak ve keyfiyet derhal mukavelenameye dahil bulunan bütün memleketler Hükûmetleriyle Umumî Hıfzıssıhha Beynelmilel Ofisine, tevdi tarihile beraber, işar kılınacaktır; her fesih, bu tarihten bir sene sonra muteber olacaktır.

Altmış yedinci madde

Evveleminde, vaziülümza Yüksek Âkitlerin tasvibine iktiran eylemedikçe, işbu mukavelenamenin imzası keyfiyeti hiç bir kaydi ihtirazî ile müterafik olmayacaktır. Kezalik, mukavelenameye dahil bulunan bütün memleketler tarafından evveleminde tasvip edilmedikçe, ihtirazî kayitle müterafik tasdik-

name tevdi ve mukavelenameye iltihak keyfiyetleri cevapsız bırakılacaktır.

Tasdiklan ilmeal, alâkadar memleketler murahhasları işbu mukavelenameyi imzalamışlardır.

Cümhuriyet Reislğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası

2 - XII - 1933 ve 1/1106

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reislğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası :

3 - XII - 1934 ve 4/1144

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları :

Cild	Sayfa
24	2
25	24,33,63,64,65:67